

ПРОБЛЕМА НАВЧАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ОСНОВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Коршук Тетяна

Національний технічний університет України «КПІ»

Вимоги до володіння іноземною мовою все зростають, а от кількість годин на вивчення усіх особливостей і переборювання труднощів не збільшується. При цьому найбільшою проблемою є те, що більшість студентів, які повинні приходити у вищий навчальний заклад із рівнем В1, насправді мають значно нижчий рівень володіння мовою, при цьому найзначнішими проблемами є: несформовані навички аудіювання, страх висловлюватись іноземною мовою і не сформованість граматичних навиків. Саме останній пункт зазвичай є причиною перших двох проблем. Граматика була і буде вічною турботою викладачів, особливо у немовних вузах. І незважаючи на велику кількість граматичних вправ і численні спроби викладача англійської мови пояснити всі особливості граматичних конструкцій, результативність лишається невисокою. Багато вчених і лінгвістів, видатних педагогів і філологів намагались створити особливу методику, розробити специфічні шляхи вивчення і навчання граматиці англійської мови. І.М. Берман був першим хто розробив особливий метод навчання граматики в технічному вузі. Він запропонував внести у методику навчання граматичних явищ та понять деякі елементи та аспекти інформатики [7]. Він також використав деякі особливості із навчання інформатики, додавши у подачу граматичного матеріалу великі блоки-схеми, символи, алгоритмічні схеми тощо. Його ідеї та система лягли в основу теоретичних та практичних розробок А.Г. Решетова, С.С. Солов'я, Л.М. Абросимової. Пізніше у роботах багатьох філологів та лінгвістів (Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, І. П. Ліпко, І. Ю. Набокова, В. О. Самохіна, О. В. Ребрій, І. Є. Фролова, Н. М. Ковальчук, С. Л. Пчеліна, Т. М. Щокіна, О. І. Петухова, С. М. Романюк, Г. В. Малина) були використані деякі елементи такого підходу до вивчення англійської граматики.

Навчання граматики повинно бути систематичним і алгоритмічним. Але для того, щоб студенти могли засвоїти нове, у них повинен бути сформований базовий рівень володіння англійською мовою, щоб розрізнити і розуміти основні граматичні структури і уміти їх відтворювати [3].

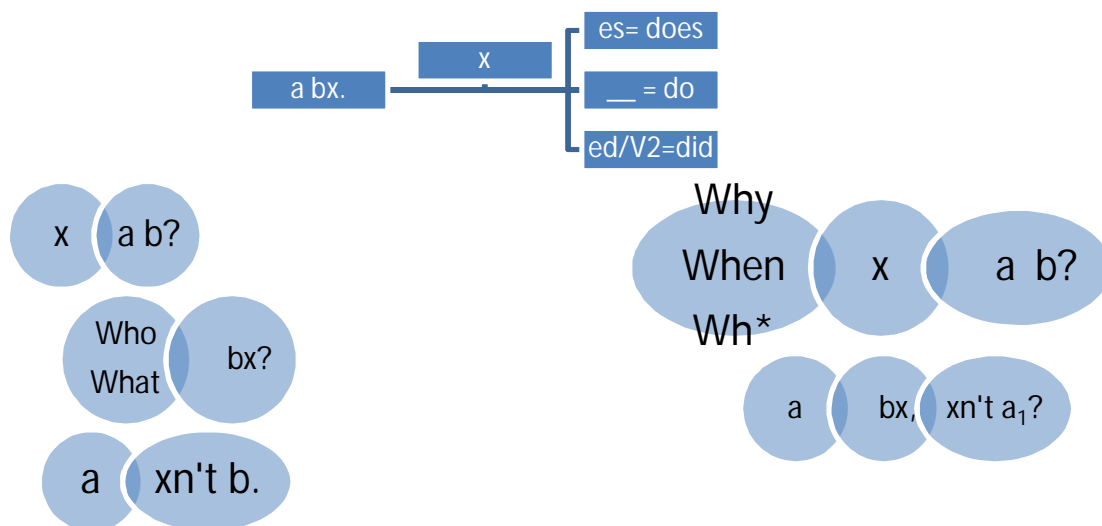
Для навчання граматики краще застосовувати когнітивно-комунікативний підхід: когнітивні технології допоможуть глибше усвідомити і практичніше застосовувати знання англійської, а комунікативний підхід наразі є найактуальнішим і найефективнішим методом вивчення іноземної мови. Комунікативний метод націлений на освоєння усіх навичок мовленнєвої діяльності в комплексі, проте для вивчення більш складних тем та вільного володіння англійською мовою необхідно постійно залучати студентів до різноманітних вправ.

Проте давайте уявімо початок заняття із англійської мови. Варто викладачу сказати «А зараз ми вчимо/повторюємо граматику», як більшість

студентів спробують заховатись за сусідів або зробити вигляд, що вони дуже чимось заняті. Насправді, інколи і викладач відчуває таке ж бажання уникнути граматичних тем... А все тому що для студентів граматики із школи здавалась чимось малозрозумілим і надто складним, і вони це враження перенесли на вивчення англійської граматики і в університет. Проте викладач англійської мови для студентів немовних спеціальностей має певні переваги, яких не мав вчитель у школі: технічна база студентів, наочні приклади використання граматичних конструкцій в текстах, пов'язаних із спеціалізацією студентів та мотивацію молодих і активних людей.

Проте все рівно викладач часто зіштовхується із опором, які студенти свідомо чи несвідомо виражають під час вивчення граматичних тем. Питання ще і в тому, не наскільки добре сам викладач розуміється у цьому розділі мовознавства, а й у тому, як доступно він може пояснити і проілюструвати кожную тему. Правило за правилом – це не той підхід, який дасть хороший результат у випадку із студентами, для яких англійська мова іноземна. Проте алгоритмічне подання матеріалу – це саме те, що допоможе студентам технічних спеціальностей запам'ятати і ефективно використовувати граматичні правила при потребі.

Саме закріплення основ граматичних знань є дуже важливим для подальшого вивчення англійської мови. Наприклад, для повторення і закріплення утворення запитань можна запропонувати студентам таку схему-алгоритм для речень, у яких присудок виражений одним дієсловом (окрім дієслова to be):

Пояснити умовні позначки, де a – це підмет, b - дієслово, x - закінчення, яке перетворюється у допоміжне дієслово у питаннях і заперечених реченнях, a1 - займенник, що заміщує підмет у реченні із «хвостиком». І, наприклад, попросити розібрати два речення згідно схеми: *Special clothing protects against the danger. An engineer designed the circuit for special purpose.*

Вічною проблемою для студентів є вивчення неправильних дієслів. Проте використання віршиків, малюнків, кумедних історій хоч і виглядає дещо несерйозно для студентів технічних спеціальностей, проте є набагато результативнішим та ефективнішим методом, ніж просто заучування цих

дієслів. Наприклад, студентам можна запропонувати ось такий віршик (із безкінечних просторів Інтернету):

*Я в буфете buy-bought-bought
Первоклассный бутерброд,
За него я pay-raid-paid,
В классе в парту lay-laid-laid
И совсем не think-thought-thought,
Что сосед его умнет.
И теперь мне очень грустно -
Smell-smelt-smelt он очень вкусно!*

Спершу вони його читають, перекладають дієслова і вивчають, при цьому студенти не обов'язково повинні здавати такі віршики вголос – достатньо усного чи письмового опитування лише форм дієслів, включених у такий римований текст. Гумористичний аспект допомагає асоціативному запам'ятовуванню, зменшує підсвідомий опір студентів до навчання.

Ще однією проблемою для студентів є порядок слів у англійській мові, так як і в українській, і у російській мовах порядок слів у реченні не сталий. Використання аббревіатури SVOMT може допомогти. Для початку треба студентам пояснити, що означають ці літери - S-subject (підмет), V-verb (дієслово-присудок), O-object (додаток), M-manner (спосіб - як, які обставини), T-time (час). Потім попросити їх скласти одне чи два речення зі словами, які б починались на ці літери (бажано, щоб речення було гумористичне чи абсурдне, так воно краще запам'ятається). Наприклад, *Superman validates objectives meaningly today*, або *Strange area verges on Omaha mainly on west temporally*.

Для запам'ятовування займенників також варто створити універсальне речення, яке студенти зможуть завчити як формулу, по якій зможуть потім вираховувати де і як використовувати різні типи займенників. Наприклад, *We saw her car ourselves, but it was not like yours*. Дане речення містить 5 займенників різних типів. Викладач просить студентів самостійно перекласти речення, потім зачитати декілька варіантів, а тоді пояснює особливості вживання кожного займенника.

Для вивчення і запам'ятовування Conditional Type 3 варто звертати увагу студентів на те, що часові форми у реченнях із цією нереальною умовою щодо минулого часу містять 3 форму дієслова. Тобто, якщо у реченні із "If" є дієслово have/had + 3V – це найвірогідніше третій умовний тип речень, утворюючи асоціативно-логічний зв'язок 3=3.

Можливо, на перший погляд, такі методи навчання здаються примітивними, але студентам немовних спеціальностей зазвичай не вистачає чіткості і алгоритмів під час вивчення мови. Вони розгублюються, тому що вважають, що будь-яка мова – це щось нечітке, незрозуміле і надто складне, задалегідь переконуючи себе у власній нездатності опанувати цей предмет. Звісно, для вільного володіння іноземною мовою необхідно докласти неабияких зусиль та вивчити дуже багато нюансів. Проте закріплювати основи необхідно саме на таких примітивних та простих прикладах.

Література:

1. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка: учебник (A Course in Theoretical English Grammar) / М.Я. Блох. – 4-е изд., испр. - М.: Высшая школа, 2003. -
2. Булатбаева К. Н., Аскарлова Л. Б., Кенжигожина К. С.. Английский язык: лексика, грамматика, речь, общение. Я и мое окружение. 1 часть : учебное пособие для студентов неязыковых специальностей / К. Н. Булатбаева., Л. Б. Аскарлова., К. С. Кенжигожина. – Павлодар : Кереку, 2010. – 106 с.
3. Казарицкая, Т.А. Упражнения при функционально направленном обучении грамматике / Т.А.Казарицкая // Иностр.языки в школе. - 1987. - №3.- С.68-72.
4. Карлова Т.М. English grammar for technical students = Грамматика английского языка для студентов технических вузов: Учеб. пособие для студ. всех спец. и форм обуч. / Сост. Т. М. Карлова; СЛИ. – Сыктывкар, 2004. – 176 с.
5. Карпышева, Н. М. Практическая грамматика английского языка / Н. М. Карпышева, В. Н. Янушков. – Минск: САДИ, 1996. – 366 с.
6. Сунцова Е. Н. Выбор методов обучения студентов неязыкового вуза иностранному языку в условиях ограниченности учебного времени [Текст] / Е. Н. Сунцова // Молодой ученый. — 2011. — №1. — С. 232-234.
7. Решетов А.Г. Системное введение грамматического материала обучения иностранному языку: автореф. дис... канд. пед. наук / А.Г. Решетов. — М., 1975. — 30 с.
8. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Ліпко І. П. та ін.. Практична граматики англійської мови з вправами: Базовий курс: Посібник для студентів вищих закладів освіти та середніх навчальних закладів з поглибленим вивченням англійської мови. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 248 с.